

ΛΑΘΗ που ιδιοποιούνται την ΠΟΙΟΤΗΤΑ

Κατά παράκλησιν φίλων γνωριζόντων την ύπαρξη της μικρής μελέτης του μακαρίου Πατέρα μας Μελετίου για τον Οικουμενισμό και τις Οικουμενικές σχέσεις, εκδίδουμε την ως άνω μελέτη του, συμπεριλαμβάνοντας εισαγωγικά ένα προλογικό του ουσιαστικό και επεξηγηματικό σημείωμα, που είχε γράψει, όταν κάποιοι (τρεις-τέσσερις αρχιερείς, ιερείς όπως και λαϊκοί) κυκλοφόρησαν κείμενο με τίτλο Ομολογία Πίστεως!

Έχουμε φτάσει σαν Εκκλησία και πάλι, στο... «εϊσπηδητικό μαρτύριο» των πρώτων αιώνων (!) όταν κάποιοι αυτοβούλως, και όχι επειδή τους το απαιτούσαν, «πηδούσαν» στο στάδιο «φωνάζοντας» ότι είναι χριστιανοί!

Η Εκκλησία απαγόρευσε τότε κάτι τέτοιο, γιατί μια τέτοια κίνηση γελοιοποιούσε την πίστη και την υποβίβαζε στο επίπεδο προσωπικής ιδιορρυθμίας! Η Εκκλησία γινόταν και φαινόταν ένας σύλλογος αυτόνομων ιδιοτροπών με εμμονές και νοσηρή θεολογία. Αντί Σώμα Χριστού γινόταν άθροισμα «ιδιογνωμόνων» με ψυχολογία αναρχικού!

Ο άγιος Γρηγόριος ο Διάλογος περιγράφει την υγιά όσμωση του χριστιανού με τους αδελφούς του με την έκφραση *coram fratribus intellexi*. «Μαζί με τους αδελφούς μου κατανοώ».

Εκκλησία είναι ακριβώς αυτό. Το ήμεϊς και το ήμῶν, που σαρκώνεται και εκφράζεται με την θεϊκή υπόδειξη της Κυριακής προσευχής: Πάτερ ήμῶν...

Εν προκειμένῳ αδέλφια γινόμαστε και είμαστε λόγω του κοινού Πατέρα, που «ἐποίησεν ἐξ ἑνός αἵματος πᾶν γένος ἀνθρώπων» και όχι από φιλοτιμία μας. Κι όταν τα αδέλφια από δαιμονική πείραξη συγκρουσθούν εγωϊστικά και πάψουν να μιλάνε, υπάρχει λογικός άνθρωπος που να ισχυρίζεται ότι, αφού διαιρέθηκαν και δεν μιλάνε, πάψανε να είναι αδέλφια;!

Ατυχώς οι χριστιανοί πλέον, ήδη από πολλών αιώνων είμαστε διηρημένοι.

Η διαίρεση των χριστιανών είναι φθορά της Εκκλησίας και καταστροφή ψυχών. Πόνος απάράκλητος!

Όταν ξέρουμε τι πιστεύουμε, δεν είμαστε αγχωμένοι απολογούμενοι, ούτε βλέπουμε παντού προδότες, εχθρούς, και κινδύνους! Ξέρουμε «ποιού πνεύματος» είμαστε και μπορούμε «διδόναι λόγον

περί τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος». Δεν είμαστε ανήλικα βρέφη κινδυνεύοντα να παρασυρθούν από κακές παρέες!! Είμαστε διαμορφωτές γνώμης και πίστεως, όταν ξέρουμε τί Θεό λατρεύουμε! Είμαστε οι «ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν τόν θησαυρόν κατέχοντες» ο οποίος θησαυρός της πίστεως δεν αλλοιώνεται από το φέρον οστράκινο αγγείο! Η οικουμενική κίνηση μπορεί να κατηγορείται και ὄντως να έχει τυχόν σκοπιμότητες από μέρους κάποιων μελών, ὅμως θα πρέπει με ειλικρίνεια να πούμε ότι είναι επίταση της ευκταίας κραυγῆς του Χριστοῦ «ἵνα ὦσιν ἓν». Το ὅτι δεν είμαστε «ἓν» αποτελεί σκάνδαλο θανατηφόρο. Το ὅτι έχουμε μονίμως αρνητισμό στην επικοινωνία με τους χωρισμένους αδελφούς μας, είναι θανατηφόρα αμαρτία, ὄχι εξασφάλιση καθαρότητας!

Ὅπως γράφει στο βιβλίο του «Χριστιανισμός και Πολιτισμός», σελ. 287, ο π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ: «Τα ζητήματα, που συζητήθηκαν επανειλημμένα στις πρώιμες οικουμενικές διασκέψεις των προηγούμενων αιώνων είναι ακόμη καυτά. Είναι ανάγκη να διαπιστώσουμε τη φύση και τον σκοπό αυτών των ζητημάτων, που οι Ορθόδοξοι ήταν υποχρεωμένοι να εξετάσουν, και να τα ερευνήσουμε κατ' επανάληψη για να κατανοή-

σουμε και να ερμηνεύσουμε γενικότερα την σημασία των οικουμενικών συναντήσεων μεταξύ της Ορθοδόξου Ανατολής και της Δύσεως».

Όλος ο κόπος λοιπόν είναι στο να «κατανοήσουμε και να ερμηνεύσουμε». Αλλοίμονό μας αν τα ξέρουμε όλα!

Το συνημμένο κείμενο του μακαρίου πατέρα μας έχει την ποιότητα της Θεολογικής αρτιότητας και την ηρεμία της αποτίμησης όχι με ζήλο ου κατ' επίγνωσιν και κατανοεί και ερμηνεύει ήρεμα, σωστά, κατά Θεόν! Ξέρει ο π. Μελέτιος ότι οι φωνές και τα άκρα είναι άγχος ανασφάλειας. Ξέρει ότι η αγωνία είναι εγωισμός ευθιξίας. Ξέρει ότι τα λάθη (τα όντως λάθη) δεν έχουν μακρά ζωή και γρήγορα ξεσκεπάζονται!

Θεωρήσαμε μαζί με την μελέτη του για τον Οικουμενισμό να συνεκτυπώσουμε ως πολύ χρήσιμη και αποδοτικά καρποφόρο ως μια μελέτη του π. Μελετίου παρεμφερή, για να μη πούμε ταυτόσημη, για τον μεγάλο και περινούστατο άγιο Νεκτάριο «Περί σχισμάτων και αιρέσεων». Θα βρουν οι αναγνώστες στον λόγο του Αγίου Νεκταρίου μια επικύρωση (πάντα υφερπεί ο διάβολος της αμφιβολίας και της αμφισβήτησης) του τρόπου αξιολόγησης και των λεγομένων από τον π. Μελέτιο,

από έναν άγιο στον οποίον ο Χριστός έχει θέσει το Imprimatur!!

Καταληκτικά, μετά από μια εισαγωγική επεξήγηση, συνεχδίδουμε την προσφώνηση του αγίου Μάρκου του Ευγενικού, στον πάπα Ευγένιο τον Δ΄ κατά την εναρκτήρια συνάντηση της Συνόδου Φερράρας - Φλωρεντίας, στην Φερράρα. Είναι δηλωτική του πώς αξιολογεί το σχίσμα των Εκκλησιών και πώς έβλεπε ο ελεύθερος και με μαρτυρική παρρησία άγιος (καθώς εξ υστέρων φανερώθηκε) τους δυτικούς αδελφούς και τον Πατριάρχη της Ρώμης. Σήμερα πολλοί (και επίσκοποι) θαυμαστές θεωρητικά του αγίου Μάρκου, ουσιαστικά τον εξυβρίζουν ως «σκοπιμοτητάκια» (!!!) ερμηνεύοντας τα λεγόμενά του ως αβρότητες διπλωματικές, λες και ο αγ. Μάρκος ήταν... ψευτοδικηγόρος, με αγωνίες επηρρεασμού των αντιπάλων.

Εκείνος όμως εξέφραζε το όλο σώμα των Ανατολικών. Αν αυτό δεν ίσχυε, είχαν την δυνατότητα να διαμαρτυρηθούν και να τον αποπέμψουν, τουλάχιστον αυτοί που του το ανέθεσαν! Ήταν εκπρόσωπος του Πατριάρχου Αντιοχείας και έβλεπε με ήρεμη αποτίμηση την και εκκλησιαστικώς ισχύουσα αρχαία ρήση *Roma locuta, causa finita*. Κάθε έκκλητο, τελεσιδικούσε στον Ρώμη, τον

πρώτο από τους αδελφούς. Οι εξ υστέρων (ή και ήδη υφέρπουσες) ερμηνευτικές καταχρήσεις του Πρωτείου, δεν συνιστούσαν για τον άγιο, ούτε απορριπτική ούτε «υποτελική» θεολογία!

Εκδόσεις ΙΩΝΑΣ

Εισαγωγικές διασαφηνιστικές σκέψεις

Πρώτο χρέος μας, να ξεκαθαρίσωμε τι εννοούμε, όταν λέμε Οικουμενισμός.

Ο Προτεστάντισμός, γέννημα του ΙΣΤ' αιώνα, στην γενική του αντίδραση κατά της «αθεϊστικής» μονολιθικότητας του τότε παπισμού, «θεολόγησε» ως αποδεκτή την «υποκειμενική» απόλυτη ελευθερία του καθενός να καθορίζει την πίστη του για τον Χριστό και την Εκκλησία.

Έτσι μέσα σε τέσσερες αιώνες είχαν προκύψει αιρέσεις και παραφυάδες τόσες, που δεν μπορούμε να μάθουμε ούτε τα ονόματά τους! Η αγωνία από μέρους πιο υπεύθυνων προσώπων για το θέμα αυτό (της πολυδιάσπασης), έφερε το αίτημα-πόθο για μια συνένωση-συμπόρευση στην πίστη και στην δράση, σε αναζήτηση κάποιας μορφής εκκλησιαστικής οντότητας, ανάλογης με αυτήν της παλαιάς ρωμαϊκής οικουμένης. Έτσι η κίνηση αυτή ονομάσθηκε Οικουμενική Κίνηση.

Ξεκίνησε το 1920. Δειλά και με πρόχειρες αναζητήσεις και ρυθμίσεις, που όμως έγιναν αφορμή να αυξάνει ο πόθος για προσέγγιση - ενοποίηση.

Έτσι το 1948, κατά απομίμηση του Ο.Η.Ε. οι τότε ηγέτες των Προτεσταντικών Εκκλησιών οδηγήθηκαν στην ίδρυση του Παγκόσμιου Συμβουλίου των Εκκλησιών, που είναι το θεσμικό όργανο της Οικουμενικής Κίνησης.

Οι Ομολογίες, (κατά δική τους ορολογία-Εκκλησίες), που μετέσχον στην Οικουμενική Κίνηση, όρισαν άρθρο-βάση απαράβατο για συμμετοχή στο Π.Σ.Ε., την ομολογία ότι ο Χριστός είναι ο Σωτήρας του κόσμου. Για τους προτεστάντες, που, μέσα στα πλαίσια των δικών τους θεολογικών τάσεων και προϋποθέσεων αλλά και της τότε φιλοσοφίας, ήταν αντιδογματικοί, ήταν ομολογία επαρκής.

Στην ίδρυση του Π.Σ.Ε. συμμετείχαν και εκπρόσωποι του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της Εκκλησίας της Ελλάδος. Ήταν ιδρυτικά μέλη. Οι αντιπρόσωποί τους όμως προέβαιναν πάντοτε σε ξεχωριστές δηλώσεις δείχνοντας την ορθόδοξη συνείδησή τους.

Μετά το 1961, στο Π.Σ.Ε. εισήλθαν όλες οι Ορθόδοξες Εκκλησίες. Η θέση του σ' αυτό καθοριζόταν κάθε φορά με σαφείς δηλώσεις, ότι η Ορθοδοξία είναι η μία αγία καθολική και Αποστολική; Και ότι η συμμετοχή τους δεν σήμαινε ποτέ αποδοχή

της θεωρίας των κλάδων¹ και ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι η ΜΙΑ Εκκλησία του Χριστού. Επείσμως το θέμα ρυθμίστηκε με πανορθόδοξη απόφαση το 1986.

Η Εκκλησία της Ελλάδος τήρησε πάντοτε στάση συνεκτικής επιφυλακτικότητας. Απόφευγε τα “ανοίγματα”, δηλαδή την συμμετοχή σε όλες ανεξαιρέτως τις εκδηλώσεις δραστηριοτήτων του Π.Σ.Ε.. Και ακόμη στον εσωτερικό της “χώρο” απόφευγε την παρουσίαση των διαφόρων Συνεδρίων, για να μην αλλοιώνεται επηρεαζόμενο το ορθόδοξο φρόνημα του λαού. Οι αντιλογίες από τις στήλες περιοδικών γύρω από τα θέματα αυτά, προκαλούσαν μόνο ζημία. Έτσι με απόφαση Συνοδική σταμάτησε η προώθηση στη δημοσιότητα τέτοιων θεμάτων. Για να μη αλλοιώνεται το ορθόδοξο φρόνημα.

Η συμμετοχή της Εκκλησίας της Ελλάδος σε όλες

1. Είναι προτεσταντική περί Εκκλησίας θεωρία. Έχει την προέλευσή της από την αγγλικανική θεολογία. Κατά τη θεωρία αυτή στον κορμό της Εκκλησίας υπάρχουν πολλά κλαδιά. Κάθε κλαδί αντιπροσωπεύει ένα τμήμα της Εκκλησίας νόμιμο, ισότιμο και ισόκυρο με τα άλλα, χωρίς όμως να ενσαρκώνει μονάχο του ολόκληρη την Εκκλησία, την οποία για να βρούμε πρέπει να τη δούμε στο σύνολό της, αθροίζοντας τα επί μέρους κομμάτια της. Η Εκκλησία του Χριστού είναι το ολικό άθροισμα των επί μέρους τμημάτων της, έστω κι αν αυτά διαφέρουν μεταξύ τους. Εννοείται ότι κάτι τέτοιο δεν γίνεται αποδεκτό από τους Ορθόδοξους τουλάχιστον.

τις Γενικές Συνελεύσεις και στις επί μέρους επιτροπές ήσαν κυριολεκτικά πρωτοποριακά ομολογητική! Κρατούσαμε πάντοτε την συνεπέστερη θέση.

Στην συμμετοχή της στο Π.Σ.Ε. η Εκκλησία μας ορθοτομούσε σε απόλυτο βαθμό. Αν έσφαλε σε κάτι κάποιο άτομο μεμονωμένο, αυτό πρέπει να εγκληθεί ατομικά και να κριθεί ατομικά. Αλλά δεν είναι ορθό τα λάθη ατόμων, έστω και αν, κατά οικονομίαν, προσπεράστηκαν «στα κουφά», να βαρύνουν την Εκκλησία.

Εκείνη την εποχή οι αρχιερείς μας, διαδηλώνοντας απόλυτη σταθερότητα στην ορθόδοξη πίστη, απευθυνόντουσαν στο Π.Σ.Ε. μόνο για την διεκκλησιαστική λεγομένη βοήθεια!

Οι καταγγελίες από ακραίους φανατικούς για τάχα παρέκκλιση σε αίρεση οφείλονται σε σύγχυση, πραγμάτων και καταστάσεων.

Ασφαλώς η αποδοχή της προτεσταντικής πίστης, ότι οι Ομολογίες-μέλη του Π.Σ.Ε. είναι Εκκλησίες Ομότιμες, δεν έχει ισχύ για τη διδασκαλία της πίστεως αλλά για την διοικητική διάρθρωση. Η διδασκαλία των Ορθοδόξων είναι σαφής και στηρίζεται στην ενιαία πίστη της Εκκλησίας της πρώτης χιλιετίας. Η διαφοροποίησή μας απ' ο,τιδήποτε άλλο πίστευμα ήταν και είναι πλήρης, κάθετη και οριζόντια, όπως το είπαμε ήδη.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ «ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ»

Εισαγωγή

Η λέξη οικουμενισμός είναι παράγωγο από την λέξη Οικουμένη. Οικουμένη είναι ο κόσμος όλος. Ένας κόσμος κατατετμημένος πλέον σε πολλές χριστιανικές ομολογίες και σέκτες· αλλά και σε πολλά θρησκευόμενα· και σε όχι λίγα ιδεολογικά συστήματα. Και μέσα σ' αυτόν έχει τεθή μία μικρή ποσότητα ζύμης· η ορθή πίστη στον Χριστό· που έχει την αποστολή να ζυμώσει όλο το φύραμα. Αυτό είναι το κοσμοείδωλο της πίστης μας. Το εκφράζει το δοξαστικό των εσπερίων της εορτής των Χριστουγέννων. «Υπό μίαν βασιλείαν εγκόσμιον αι πόλεις γεγέννηται, και εις μίαν δεσποτείαν θεότητος τα έθνη επέστευσαν. Απεγράφησαν οι λαοί τω δόγματι του Καίσαρος· επεγράφημεν οι πιστοί, ονόματι Θεότητος» (= στο όνομα του Χριστού). Αυτό σημαίνει: Έχουμε χρέος, κατά επιταγή της πίστης στο Χριστό, να γίνουμε μία πνευματική βασιλεία παγκόσμια· ένα σώμα.

Η προσευχή του Κυρίου, η εντολή Του, η απαίτησή του από όλους εμάς τους δικούς του, είναι να κάνουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε, «ἵνα πάντες ἔν ὧσιν... ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ» (Ιω. 17, 21). «Κόσμος» εδώ είναι οι μη εις Χριστόν πιστεύοντες. Πρέπει, μας λέγει ο Χριστός, κάτι να κάνουμε, για να πιστεύσει ο κόσμος. Και η εντολή του αυτή, και ἰσχυε και ἰσχύει ἀπόλυτα.

Από την εντολή αυτή του μόνου Κυρίου ΔΕΝ εξαιρείται κανένας.

Πως όμως να πιστεύσει ο κόσμος, ότι ο Χριστός είναι ο Ἕνας και μοναδικός απεσταλμένος του Ἐνός και μόνου αληθινού Θεού Πατέρα, ο Ἕνας και μόνος σωτήρας και λυτρωτής του κόσμου, όταν βλέπει τους επικαλούμενους το Ὄνομά Του, (= ενώ λένε ότι η πίστη τους είναι θεία αποκάλυψη), να έχουν γίνει χίλια κομμάτια: αιρέσεις, ομολογίες, σχίσματα, ομάδες, συντροφίες, παρέες κ.ο.κ., η κάθε μία με μία δική της πίστη· η κάθε μία με την αξίωση, ότι έχει την μία και μοναδική αλήθεια;

Έτσι άρχισε στις αρχές του 20ου αιώνα μια μεθοδική κίνηση-προσπάθεια για αποκατάσταση ενότητας, για δημιουργία ενότητας μεταξύ των χριστιανών της «οικουμένης», του κόσμου όλου.

Η κίνηση αυτή επήρε το όνομα «Οικουμενική Κίνηση».

Η ενασχόληση με το πνευματικό μήνυμα της «Οικουμενικής Κίνησης» ονομάσθηκε «Οικουμενισμός». Ήταν όραμα καλό. Όμως, επειδή ξεκίνησε από κύκλους προτεσταντικούς, αντιμετωπίσθηκε δύσπιστα από την Εκκλησία μας και τα μέλη της. Και προκάλεσε έντονες αμφισβητήσεις. Και οξεία εναντίον του πολεμική. Και έγινε ένα σοβαρό θέμα στην ζωή της Εκκλησίας μας.

Και έτσι καλούμαστε να δούμε τρία θεμελιακά θέματα - ερωτήματα:

Α. Τι είναι ο οικουμενισμός·

Β. Ωφελεί ή βλάπτει·

Γ. Ποια πρέπει να είναι η στάση μας.

Εισαγωγικές σκέψεις στο δεύτερο επίμετρο

Στην Σύνοδο της Φερράρας - Φλωρεντίας (1438-1439) οι εξ ανατολής Εκκλησίες πορεύθηκαν στην δυτική αδελφή τους, με την οποία η σχέση ήταν ιδιούτως διακεκομμένη με την διάθεση αποκαταστάσεως των σχέσεων. Υπήρχαν ήδη ποικίλα εκκρεμούντα «θεολογούμενα» θέματα. Ένα κυρίως θέμα, που συνέτρεχε και υφίστατο ήταν η προσθήκη στο Σύμβολο της Πίστεως του ήδη από τρεις εκατονταετίες στην Ιβηρική Εκκλησία Filioque και μαζί με αυτό τα παρεμβληθέντα (καθαρθτήριο - μετουσίωση - νηστείες - παρουσία ενδυμασία γάμος κληρικών - άζυμα κ.λ.π. κλ.π. όταν θες βρίσκεις...!). Μετά υπήρχαν κόντρες, απόσταση, αναθέματα και σχίσμα!! Στο «παγωμένο» διάστημα, από τον 11ο μέχρι τον 14ο αιώνα που το θέμα συζητιόταν «σοβαρά», αλλά και τελικώς ατελέσφορα. Το θέμα-πρόβλημα του είδους και της ποιότητας των σχέσεων (συζητήσεις κατ' εντολή του βασιλέως, των Βαρλαάμ και Βενέδικτου ΙΒ') σερνόταν με θυμό, απορία και αγωνίες αμφοτερόπλευρα αναλόγως, της κάθε εποχής πνευματικής και λογικής

ποιότητας του καθενός! Απεφασίσθη, να γίνει και πάλι η σύνοδος από τον Αυτοκράτορα Ιωάννη τον Παλαιολόγο (και υπό την πίεση της τουρκικής απειλής...) με την ελπίδα της επαναθερμάνσεως της κοινωνίας και της άρσεως των διαιρούντων.

Ήδη βέβαια στην διαδρομή όπως είπαμε των παρεμβληθέντων ετών είχε γίνει καταφανές το γεγονός ότι οι Εκκλησίες διαρκώς αποστασιοποιούνταν και ήταν έντονα αισθητή η ανάγκη καταλλαγής και συμφωνίας. Το 1274, μετά παλιμβουλίες σχολαστικές, επανεμφανίσεις και σύνταξη ιστορικο-δογματικού τόμου ήδη το 1273, συνήλθε σύνοδος στην Λυών και υπεγράφη η ένωση των Εκκλησιών, με αποδοχή εκ μέρους των Ανατολικών του Filioque και του πρωτείου!!!

Δεν είχε αυτή η Σύνοδος καμμία τύχη. Απερρίφθη. Συνδυάστηκε με δεισιδαιμονικές προλήψεις (σεισμός - παύσις «σημείων» - 40 μανιτάρια κάτω από την αγία Τράπεζα (!!)) στη Μονή Ξηροποτάμου) και μάλλον δικαίως απερρίφθη (ανεξαρτήτως των προλήψεων) από τον τρόπο που διεξήχθησαν οι συνεδριάσεις.

Εκατόν πενήντα σχεδόν χρόνια μετά η πίεση των ήδη επικρατούντων Τούρκων στις ανατολικές περιοχές, επικαιροποίησε το θέμα (σε συνδυαστική

ελπίδα βοηθείας εκ μέρους των αδελφών...!!) και ο Βασιλιάς Ιωάννης Παλαιολόγος (1425-1448) όπως είπαμε, σε συμφωνία με τον πάπα Ευγένιο τον Δ', συγκάλεσαν Σύνοδο στην Φερράρα και (μετά από ενσκήψασα πανούκλα) στην Φλωρεντία.

Επί τη αφίξει των Ανατολικών ο πάπας προσφωνώντας τους είπε μεταξύ άλλων: «(ὁ Θεός)... τῇ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ γονιμοτέrais ἀεί προκοπαῖς προβιβάζει... ἰδοὺ γάρ οἱ ἀνατολικοὶ δῆμοι καὶ οἱ δυτικοί, διεσχισμένοι ἔκπαλαι ἀπ' ἀλλήλων, εἰς μίαν ἐνώσεως καὶ εἰρήνης χάριν συνδραμεῖν σπεύδουσι...».

Δηλαδή, ο Θεός πάντοτε την Εκκλησίαν Του την προβιβάζει σε προκοπή αποδοτικότερη.... διότι... να, οι δῆμοι των Ανατολικών και των Δυτικών, ὄντας ἀπὸ παλαιὰ σε διαίρεση μεταξύ τους, σπεύδουν τώρα να συμπορευθοῦν σε μία πορεία Χάριτος με ἑνωση και εἰρήνη...

Ανταπαντώντας με «Προτροπή» ο Πατριάρχης Ιωσήφ, εἶπε: «Ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγίας καὶ Ζωαρχικῆς Τριάδος, τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος... τὰ δύο μέρη τῶν χριστιανῶν, τῶν Δυτικῶν καὶ τῶν Γραικῶν, σήμερον συνεφώνησαν ἀνακηρύξαι τὴν ἀγίαν καὶ ἱεράν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον».

Ἐξαρχος τῆς ἱερᾶς ἐκείνης συγκλήτου... γράφουν τὰ Πρακτικά... παρὰ τοῖς Γραικοῖς, πρῶτος ὁ σοφώτατος ἐκεῖνος κύριος Μάρκος ὁ Εὐγενικός καί Μητροπολίτης Ἐφέσου, δεύτερος ὁ θαυμαστός ἀρχιερεὺς Νικαίας Βησσαρίων, τρίτος ὁ Ρωσίας Ἰσίδωρος, συνελθόντων πάντων καί καθισάντων κατὰ τάξιν, ἐφιλοτιμήθη (= ευγενικά παραχωρήθηκε) τοῖς Γραικοῖς ἢ ἑναρξίς τῆς διαλέξεως, γενομένης δέ σιωπῆς μεγάλης, ὥστε μή πνέειν ἄνθρωπον (κρατούσαν την αναπνοή τους ὅλοι....) ἁγῶν ἐγένετο μέγας, τίς ἄρα ἄρξῃται τῆς διαλέξεως. Προτραπείς οὖν ὁ Ἐφέσου μετὰ παρρησίας πολλῆς ἤρξατο οὕτως:

Β. Προσφώνηση του αγίου Μάρκου του Ευγενικού Μητροπολίτου Εφέσου, στον πάπα Ευγένιο τον Δ΄ εν τη ἐνάρξει της Συνόδου

Σήμερα έχουμε την αρχή παγκόσμιας χαράς. Σήμερα οι νοητές ακτίνες του Ηλίου της Ειρήνης αρχίζουν να ανατέλλουν σ' ὅλο τον κόσμο. Σήμερα τα μέλη της Σώματος του Χριστού, ὄντας για πολλά προηγούμενα χρόνια χωρισμένα και απομακρυσμένα, σπεύδουν σε επανένωσή τους. Δεν ἀνέχεται ἡ Κεφαλή του Σώματος, ὁ Χριστός καὶ Θεός μας, να εἶναι διηρημένο το Σῶμα καὶ καθόλου